

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 166/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Kasenčákom, Juraja Fándlyho 2163/7, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 19 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd príkazom Okresného riaditeľstva Policajného zboru [REDACTED], obvodného oddelenia [REDACTED], na prehliadku tela a obdobné úkony z 2. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 19 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

príkazom Okresného riaditeľstva Policajného zboru [REDAKOVANÉ], obvodného oddelenie Policajného zboru [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obvodné oddelenie“), na prehliadku tela a obdobné úkony z 2. októbra 2015 (ďalej aj „príkaz“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti v podstatnom uviedol, že mu bolo približne koncom novembra – začiatkom decembra 2015 doručené predvolanie na výsluch na dožiadané Obvodné oddelenie Policajného zboru [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obvodné oddelenie [REDAKOVANÉ]“).

Sťažovateľ sa 8. decembra 2015 dostavil na obvodné oddelenie [REDAKOVANÉ] na výsluch v trestnej veci vedenej obvodným oddelením [REDAKOVANÉ] pod ČVS: ORP-651/NO-DK-2015, po skončení ktorého bol sťažovateľovi doručený príkaz na prehliadku tela a obdobné úkony. Následne boli sťažovateľovi odobraté daktyloskopické odtlačky a odobraté vzorky pre účely analýzy deoxyribonukleovej kyseliny. K tomuto procesnému úkonu došlo potom, ako bolo z príslušných databáz zistené, že odtlačky prstov a DNA [REDAKOVANÉ], brata sťažovateľa, ktoré už sú v príslušných databázach, sa nezhodujú s odtlačkami prstov a DNA zo vzoriek, ktoré boli nájdené na mieste činu.

Sťažovateľ sa v predmetnej veci 4. septembra 2015 dostavil na obvodné oddelenie, aby vypovedal ako svedok. Predmetom výsluchu podľa sťažovateľa boli 3 – 4 otázky povereného príslušníka Policajného zboru (ďalej len „policajt“), medzi ktorými vôbec nebola otázka o tom, či vie alebo má vedomosť o tom, odkiaľ má [REDAKOVANÉ] výherné lósy a žreby, ktoré mal podľa operatívnych informácií predávať. Podľa sťažovateľa nie je pravda, že by po skončení jeho výsluchu bol policajtom zákonne poučený a upozornený na následky nevyhovenia výzvy, resp. že by nevyhovел predchádzajúcej výzve podľa § 155 ods. 3 Trestného poriadku. Po výsluchu konanom 4. septembra 2015 si sťažovateľ prečítal a podpísal zápisnicu o výsluchu, súčasťou ktorej nebolo hore uvedené poučenie, a odišiel z obvodného oddelenia.

Sťažovateľ poukázal na odôvodnenie príkazu, v ktorom obvodné oddelenie uviedlo:

„Spojitosť osoby [REDAKOVANÉ] s miestom činu je potvrdená vykonanými operatívnymi previerkami, z ktorých je zrejmé, že odcudzené výherné losy z priestorov [REDAKOVANÉ], sa po čase objavili v meste [REDAKOVANÉ] a ich výhry boli vyberané na rôznych predajných miestach /predajných stánkoch/ spol. [REDAKOVANÉ]. Bolo zistené, že losy mal predávať [REDAKOVANÉ], pričom z operatívnych informácií polície vyplýva podozrenie, že menovaný môže páchať trestnú činnosť spoločne s osobami [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].“

Podľa názoru sťažovateľa policajt obvodného oddelenia zneužil domnienky založené na operatívnych informáciách, podľa ktorých by on mohol byť podozrivým, aby mohol proti nemu uplatniť § 155 ods. 4 Trestného poriadku. Uvedené odôvodnenie príkazu podľa sťažovateľa zjavne nemožno považovať za zákonné, pretože z neho podľa neho nevyplýva podozrenie konkrétnej osoby zo spáchania konkrétneho trestného činu, ktorý sa mal stať v určitom čase na určitom mieste, a nemožno z neho zistiť ani obsah vykonaných operatívnych previerok polície či okolností z nich vyplývajúcich, ktoré by preukazovali založenie podozrenia proti konkrétnej osobe. Podľa sťažovateľa sú jediným konkrétnym dôkazom v tejto trestnej veci nájdené daktyloskopické stopy a biologické stopy, ktoré ale jeho so samotným skutkom nespájajú.

Sťažovateľ poukázal na to, že príkaz podľa § 155 ods. 4 Trestného poriadku možno vydať len ako prostriedok ultima rátio (t. j. poslednú a krajnú možnosť), čo možno vyvodiť z ustanovenia § 155 ods. 3 Trestného poriadku, ktoré najskôr vyžaduje odmietnutie obvineného či podozrivej osoby dobrovoľne strpieť nariadený úkon. Až po bezvýslednej výzve na dobrovoľné strpenie úkonov a riadnom poučení obvineného či podozrivej osoby v zmysle § 155 ods. 6 Trestného poriadku o následkoch nevyhovenia výzvy na strpenie nariadených úkonov prichádza do úvahy vydanie príkazu.

V prípade sťažovateľa vydaný príkaz podľa neho dokazuje skutočnosť, že policajt ho mal už pripravený v čase, keď ho ako podozrivú osobu opätovne predvolal na výsluch a po jeho skončení ho vyzval na dobrovoľné strpenie úkonov s tým, že inak už má príkaz, ktorý mu umožní vykonať úkony bez ohľadu na to, či ich dobrovoľne strpí alebo nestrpí.

Takýto procesný postup je vyslovene nezákonný (neumožňuje ho ustanovenie § 155 ods. 3 a 6 Trestného poriadku).

V danom prípade podľa sťažovateľa ani z odôvodnenia vydaného príkazu a ani z obsahu spisu nevyplýva, že policajtom bola pri vydávaní príkazu dodržaná zákonná postupnosť (od miernejšieho nenásilného spôsobu nátlaku k násilnému).

Požiadavky na riadne odôvodnenie príkazu už uvedené vyplývajú z ustanovenia § 155 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého musí byť príkaz nielen vydaný písomne, ale musí byť aj odôvodnený.

Podľa názoru sťažovateľa, ak *„zhrnieme všetky materiálne predpoklady na vydanie príkazu podľa § 155 ods. 4 Tr. por. (dostatočne odôvodnené podozrenie zo spáchanie trestného činu, dôležitosť vzorky pre ďalší postup vo vyšetrovaní a reálna možnosť spojiť podozrivého s trestným činom) ako aj formálne predpoklady (najmä nutnosť odôvodnenia príkazu a zlyhanie miernejších nástrojov nátlaku) musíme dospieť k záveru, že nižšie naskenovaný príkaz policajta je nezákonný. Z odôvodnenia príkazu sa totiž nedozvieme prakticky nič o splnení zákonných podmienok na vydanie príkazu, odôvodnenie je čisto formálne (v podstate len opakujúce citácie ustanovenia § 155 Tr. por.), je povrchné, arbitrárne a neumožňujúce riadne preskúmanie legality, legitimacy a proporcionálnosti vydaného príkazu.“*

V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na závery nálezov ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 172/2010 zo 7. decembra 2010 a sp. zn. I. ÚS 117/07 zo 4. februára 2009.

Na základe uvedeného je sťažovateľ toho názoru, že vydaním príkazu bol porušený princíp právneho štátu zakotvený v čl. 1 ods. 1 ústavy a konaním policajta obvodného oddelenia, v dôsledku ktorého mu boli odobraté daktyloskopické odtlačky prstov a bol uskutočnený bukálny výter sliznice ústnej dutiny pre účely vykonania analýzy jeho DNA, došlo k porušeniu čl. 2 ods. 2, čl. 19 ods. 1, 2 a 3 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 8 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu čl. 19 ods. 1 ústavy došlo podľa sťažovateľa na základe vydania arbitrárneho, nedostatočne odôvodneného príkazu, ktorým bol označený za podozrivú osobu, aj keď v zmysle odôvodnenia mohol byť podľa neho „iba a výlučne prípadným svedkom“. Keďže sa v predmetnej veci podľa sťažovateľa nepostupovalo v súlade s ustanovením § 155 Trestného poriadku, došlo k porušeniu jeho práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, pretože automaticky na základe nekvalitných operatívnych informácií bol ihneď kategorizovaný ako podozrivý, a to len preto, že sa „stretáva s inými osobami“, pričom uvedené kategorizovanie je podľa neho založené na predsudkoch.

Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru došlo v dôsledku neoprávneného vykonania príkazu, pretože daktyloskopické odtlačky prstov sú jedinečnou informáciou o osobe sťažovateľa, ktorú nemá nikto iný na svete, a rovnako tak vzorka DNA a DNA profil obsahujú bohaté genetické informácie týkajúce sa zdravia sťažovateľa, ktoré sú taktiež jedinečné.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 3 a čl. 50 ods. 2 ústavy sťažovateľ poukázal na znenie § 8 ods. 1 zákona č. 417/2002 Z. z. o používaní analýzy deoxyribonukleovej kyseliny na identifikáciu osôb (ďalej len „zákon č. 417/2002 Z. z.“), ktorý špecifikuje povinnosť likvidácie údajov o jednotlivých v ňom špecifikovaných osobách z databázy povereným útvarom.

Keďže sťažovateľ je v postavení podozrivého, nespadá do žiadnej z kategórií osôb uvedených v § 8 ods. 1 zákona č. 417/2002 Z. z., a preto je podľa neho zvlášť znepokojivé, že jeho DNA profil bude v databáze evidovaný do skončenia trestného stíhania vo veci samej, avšak s ohľadom na to, že dosiaľ orgány činné v trestnom konaní nezistili páchatel'a trestnej činnosti, tak trestné stíhanie môže byť vedené roky a aj jeho profil DNA bude pre medzeru v uvedenom zákone v databáze Policajného zboru „navždy“.

Podľa sťažovateľa v dôsledku uvedeného postupu existuje nebezpečenstvo stigmatizácie jeho osoby vyplývajúce zo skutočnosti, že s ním, hoci nebol nikdy odsúdený za žiaden trestný čin a má právo na prezumpciu neviny, bude zaobchádzané rovnako ako s usvedčenými osobami. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na závery Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci S. a Marper proti Spojenému kráľovstvu (rozsudok veľkého senátu zo 4. 12. 2008, č. 30562/04, § 122).

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že príkazom obvodného oddelenia na prehliadku tela a obdobné úkony došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 19 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, zruší príkaz z 2. októbra 2015 a uloží Policajnému zboru povinnosť zlikvidovať údaje o daktyloskopických stopách odtlačkov prstov sťažovateľa a údaje o profile jeho deoxyribonukleovej kyseliny a prizná mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 € a náhradu trov konania v sume 299,80 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v predmetnej veci namietal porušenie základných práv podľa čl. 19 a čl. 50 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ku ktorému došlo vydaním príkazu obvodného oddelenia na prehliadku tela a obdobné úkony z 2. októbra 2015. K porušeniu uvedených práv sťažovateľa malo dôjsť v dôsledku toho, že uvedený príkaz neobsahoval riadne odôvodnenie, ktoré by vykonanie tohto zásahu proti nemu odôvodňovalo, a policajtom pri jeho vydávaní nebola dodržaná zákonná postupnosť (od miernejšieho nenásilného spôsobu nátlaku k násilnému).

Ústavný súd preskúmal obsah napadnutého príkazu z 2. októbra 2015, v ktorom obvodné oddelenie v podstatnom uviedlo:

„Dňa 09. 07. 2015 poverený príslušník Obvodného oddelenia [REDAKOVANÉ] podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku pod ČVS: ORP-651/NO-DK-2015 začal trestné stíhanie vo veci prečin Krádež podľa § 212 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Trestného zákona, lebo zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že doposiaľ nezistený páchatel' v presne nezistenom čase od 22.00 hod. dňa 08. 07. 2015 do 05.40 hod. dňa 09. 07. 2015 v meste [REDAKOVANÉ] nezisteným spôsobom prekonal uzatvorené okno vo výške 6,2 metrov od zeme predajne budovy 1-01 [REDAKOVANÉ], ktorej majiteľom je spol. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]..., cez ktoré vošiel do priestorov skladu a predajne [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] do oddelenia liehovín a tabakových výrobkov, odkiaľ následne odcudzil presne nezistené množstvo tabakových výrobkov nezisteného druhu a značky v hodnote najmenej 23.000,- €, nezistené množstvo fliaš alkoholu nezisteného druhu a značiek v hodnote najmenej 500,- € a nezistené množstvo losov a žrebov na tipovanie v hodnote najmenej 900,- €, následne s týmto tovarom odišiel na presne nezistené miesto, čím poškodenej spol. [REDAKOVANÉ], spotrebné družstvo... spôsobil škodu

odcudzením vo výške najmenej 24.400,- € a škodu poškodením okna vo výške najmenej 50,- €.

Podľa § 155 ods. 1 Trestného poriadku...

Podľa § 155 ods. 2 Trestného poriadku...

Podľa § 155 ods. 3 Trestného poriadku...

Podľa § 155 ods. 4 Trestného poriadku...

Podľa § 155 ods. 5 Trestného poriadku...

Podľa § 155 ods. 6 Trestného poriadku...

Podľa § 106 ods. 1 Trestného poriadku...

Podľa § 106 ods. 2 Trestného poriadku...

Podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku...

V danom prípade existujú dostatočné poznatky o existencii objektívneho dôkazu, na ktorého vykonanie je nevyhnutné zabezpečiť odobratie vzorky na účely analýzy deoxyribonukleovej kyseliny, nakoľko počas obhliadky vykonanej dňa 09. 07. 2015 v [REDAKOVANÉ] v priestoroch [REDAKOVANÉ] boli okrem iného zaistené daktyloskopické aj biologické stopy, ktoré sa nachádzali na uvedenom mieste a u ktorých je pravdepodobné, že boli vytvorené okrem iného aj osobou [REDAKOVANÉ]. Lustráciou v dostupných policajných evidenciách zatiaľ osoba [REDAKOVANÉ] nie je zaradená a neexistuje iný miernejší spôsob zabezpečenia požadovaných vzoriek DNA, ako aj daktyloskopických odtlačkov. Zaistenie vzoriek DNA, ako ani daktyloskopických odtlačkov prispeje k náležitému zisteniu skutkového stavu veci, konkrétne k preukázaniu prítomnosti [REDAKOVANÉ] na mieste činu a vytvorení predmetných stôp, ktoré vedú k usvedčeniu páchatel'a. Spojitosť osoby [REDAKOVANÉ] s miestom činu je potvrdená vykonanými operatívnymi previerkami, z ktorých je zrejmé, že odcudzené výherné losy z priestorov [REDAKOVANÉ], sa po čase objavili v meste [REDAKOVANÉ] a ich výhry boli vyberané na rôznych predajných miestach /predajných stánkoch/ spol. [REDAKOVANÉ]. Bolo zistené, že losy mal predávať [REDAKOVANÉ], pričom z operatívnych informácií polície vyplýva podozrenie, že menovaný môže páchať trestnú činnosť spoločne s osobami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

Tento údaj zároveň korešponduje so zábermi videokamier z miesta činu, na ktorých sú osoby v kuklách.

K dnešnému dňu neexistuje iný dôkaz, ktorým by sa dalo preukázať, že osoba

bol v predmetnú dobu na mieste činu a že mohol vytvoriť predmetné stopy.

dňa 04. 09. 2015 v budove OO PZ po zákonom poučení a upozornení na následky nevyhovenia výzve, napriek tomu nevyhovel predchádzajúcej výzve podľa § 155 ods. 3 Trestného poriadku, a preto bolo potrebné za týmto účelom podľa § 154 ods. 4 Trestného poriadku vydať príkaz na vykonanie odobratia daktyloskopických odtlačkov a odobratia vzorky na účely analýzy deoxyribonukleovej kyseliny, s poukazom na § 155 ods. 3 Trestného poriadku u osoby podozrivej a tým zabezpečiť zistenie, zaistenie, vykonanie a zadokumentovanie dôkazu.

So zreteľom na všetky vyššie uvedené skutočnosti vyšetrovatel' PZ konštatoval, že sú splnené tak materiálne ako aj formálne podmienky, na vydanie príkazu na vykonanie odobratia daktyloskopických odtlačkov a odobratia vzorky na účely analýzy deoxyribonukleovej kyseliny podozrivej osoby podľa § 155 ods. 4 Trestného poriadku s poukazom na § 155 ods. 3 Trestného poriadku.“

Z uvedeného odôvodnenia vyplýva, že sťažovateľ bol orgánmi činnými v trestnom konaní považovaný za osobu podozrivú zo spáchania trestného činu. V zmysle § 155 ods. 3 Trestného poriadku sa uvedenej prehliadke má povinnosť podrobiť každý, bez ohľadu na jeho procesné postavenie, t. j. taktiež osoba podozrivá zo spáchania trestného činu, pretože tejto povinnosti v zásade nepodliehajú len osoby vyňaté z právomoci orgánov činných v trestnom konaní. Podozrenie orgánov činných v trestnom konaní vyplýva zo záberov videokamier z miesta činu, ako aj skutočnosti, že sťažovateľ sa pohybuje v okruhu osôb podozrivých zo spáchania tejto trestnej činnosti, ktorých podozrenie vyplýva aj z ďalších operatívnych informácií polície. V danom prípade verejný záujem na odhaľovaní, stíhaní trestných činov a potrestaní páchatel'a ospravedľňuje uvedený postup orgánov činných v trestnom konaní proti osobe v akomkoľvek procesnom postavení napriek tomu, že zasahuje do jeho práva na súkromie. Už z citovaného odôvodnenia príkazu je podľa ústavného súdu zrejmé, že tento spĺňa náležitosti špecifikované v § 181 Trestného poriadku (označenie orgánu, o ktorého rozhodnutie ide, dátum a miesto rozhodnutia, výrok príkazu s uvedením zákonných ustanovení, ktoré boli použité, vrátane označenia osoby, skutok

s uvedením právnej kvalifikácie trestného činu, ak z povahy veci nevyplýva niečo iné, odôvodnenie).

Sťažovateľ nepredložil v konaní relevantnú argumentáciu, ktorá by potvrdila jeho tvrdenia v súvislosti s nedodržaním postupu podľa § 155 Trestného poriadku v jeho prípade. Samotná skutočnosť, že orgány činné v trestnom konaní sa vopred pred jeho výsluchom pripravili na jeho možnú negatívnu reakciu na výzvu na odobratie daktyloskopických odtlačkov a odobratie vzorky pre účely analýzy deoxyribonukleovej kyseliny, nemožno považovať za postup porušujúci sťažovateľom označené práva. Uvedené závery orgánov činných v trestnom konaní podľa názoru ústavného súdu nie sú poznačené arbitrárnosťou a sú plne ústavne akceptovateľné.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2016